
VE
RI
TAS

SALONNÍ

BIBLIOTÉKA

REDAKTOR

FERDINAND SCHULZ

ČÍSLO L

ZAVÁTÉ STOPY

V PRAZE

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA

1887

ZAVÁTÉ STOPY

VERŠE

FRANTIŠKA KVAPILA

V PRAZE
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA
1887

TISKEM J. OTTY V PRAZE.

SVÝM DRAHÝM RODIČŮM

F. K.

Pletu v skromný, prostý vínek
jenom hrstku upomínek.

ZLATÁ KŘÍDLA

Víc nechci být . . .

Víc nechci být, než rosa v květu,
když pad' v ni slunce zlatý žár:
tak schyl se krása k mému retu,
v sny žití tkej a v duhy tvar.

Hrsť plnou růží, zralých klasů,
a v duši slunných písní keř,
chci s osudem jít do zápasu,
dím každému: Jen miluj, věř!

Pták na hlohu, jenž perly střásá,
trs malin, hvozdů temných zrak
mně věčné krásy hymnem jásá,
všem volá: K hvězdám, do oblak!

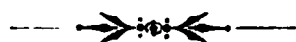
To k blahu stačí, když zřím, v zoři
jak v hnízda padá kvčt a třpyt,
v mém srdci víno lásky hoří,
chci milovat, chci pět a snít!

Nechť bouře hřmí, nechť strhne v letu
nám růže vichr, věště zmar,
víc nechci být, než rosa v květu,
když pad' v ni slunce zlatý žár.

Nad tůní.

Skřivanů rej ztichl, v zlaté slze rosy
červánkový pablesk šlehl do rákosí.
Jak by jarem dychlo zamlžené jíní,
veselo a hlučno v stébel šumné síni —
komárů a jepic křídla Ave zvoní.
Po hladině rybka za rybkou se honí,
stříbrem pěny střikla v opálové kruhy.
Jeden hoří zlatem, v rubín plane druhý,
libá haluz vrby, jež se nad proud chýlí,
shlíží se v něm celá, koupá svůj vlas bílý.
Větřík šumí vzdechem. Což tu kolem krásy!
Píseň sladké touhy žitnými jde klasy,
zašelestí travou, k hnízdu čejky skočí,
zapletla se tmavých olšin do vrkočí.
Ticho zas. — Jen v dumě moje duše snivá
ptákem poletuje, k hvězdám v tůň se dívá.

Píseň.

Když větry táhnou přes lada,
v mou duši písní napadá
jak zlatých do keře růží.
Mně volno, sladko, veselo tak,
předtuchou divnou vlhne mi zrak,
a dech se štěstím až úží.
I ptám se, ptám:
zdaž jaro kouzelné přilétlo k nám?

Vzduch voní, les pln slavíků,
květ každý zrosen, ve mžiku
duh sterých třpytem se baví.
Co žije, dýchá, jediný ples,
pták, vlna, skála, přihnědlý vřes,
trs poupat, olše, klas trávy.
I ptám se, ptám:
zdaž máj už přivolal soudruhy k hrám?

Jak v sluch zní hudba přesladká!
Již zkvetla hlohem zahrádka,
vrb každá směje se vráska.
Pojď, dítě, tmavý zlíbat nech vlas,
oči i rtíky stokrát a zas,
toť v pravdě zvoní k nám láska!
I ptám se, ptám:
zdaž jaro kouzelné přilétlo k nám?

*

Noci.

Pojď, snivá noci, k srdci mému,
schyl peruť hvězdnou, tajemnou,
blesk žhavý svého diadému
rozprostři nade mnou!

Obejmi mne v své kouzlo jemné,
v paprsků hvězdných jasný lem,
by myšlének mých zjevy temné
zanikly obzorem!

Zahal mne v háv svůj stříbrotkaný,
chorému srdci úkryt přej,
nechť otevře mu zlaté brány
snů luzných čaroděj.

Nechť naladí ty chvějné struny
a v kraje zbloudí nadsvětné,
má duše na paprsku luny
s ním v ráj ten zalétne.

Nechť rozklene tu zlatou báji,
zpěv ptáčků ze sna probudí,
zas budem o květném snít máji,
on stesk náš zapudí.

Zas budem šerým bloudit krajem,
pohádek pásmo upřádat,
z nich každá čarovným je rájem,
má z hvězdných růží šat.

Pak pospolu si v háji sednem —
tu slza skane k poupěti,
a k nám též v lesku nedohledném
    sen libý přiletí.

A my si nový ráj zas vdechnem —
co život snul, sen ozlatí,
a my si z hloubi duše vzdechnem:
    hle — přec jsme bohatí!

Idylla o žních.

Již do hvězd hořel západ, když jsme domů
za zvuku píšťal, trub šli stínem stromů.
Poslední kořist jsme již vezli s polí:
vůz, plný zlatých klasů, táhli voli
a nejvýš, fábory a věnci spjata,
se kolébala v středu Bába Zlatá.
Kol, s květy ve vlasech a smíchem v líci,
tlum děvčat s hochy kráčel laškující.
Ač strništěm již chladný vítr šuměl,
jich zpěv a jásot se mu vysmát uměl
a svěžím ruměncem jim zdobil skráně.
Teď víska kývla s nedaleké stráně:
před statkem hospodář a selka stáli
a šátkem vláli vstříc. K nim letěl z dáli
náš pozdrav jásavý a v noc se tratil.
Kol všude byl již mír. Když hory zlatil
srp luny stříbrný a plynul výší,
nás pod lipami u plných zřel číší.
Zas píseň zdvihla se, šum rejdováka
vpaď kouzlem v ztichlý rej a k tanci láká.
I v náruč mou se chytla černovláska —
sám nevím, štěstí bylo to či láska,
snad šotka měla v oku —
já nezapomněl bych jí za sto roků!

Jarní mlhy.

Přes pole jarní mlhy táhnou,
jsou plny hvězd a rosy —
kam stříbrný svůj pohár nahnou,
luh kvete, pějí kosi
a každá ratolest
k nám volá: vstaňte, již tu jaro jest!

Na skály tkají háv svůj šerem,
kol olšin zlatou přízi,
duh třpytem rdí se nad jezerem,
než jako stín pak zmizí,
když lesů do hřívy
svůj slunce vystřelí šíp zářivý.

Co krásy z nich v sen hyne pouhý,
kam zašly duhy zlaté?
Ó naděje, ó snění, touhy,
tak vy nám unikáte!
Když slunce — život — s hor
k nám svitne — prcháte pryč za obzor!

Hovor s duší.

Hle, rozházelo jaro ze zástěrky
své všecky květy již a sny a šperky,
a kde sníh poslední ztál v hořkém pláči,
již pučí chvoj a švehol jásá ptačí.

Tak sladce se to sní a rozpomíná,
když rdí se šípek, voní čerstvá hlína,
tu v srdci mladost zvedá hlavu snivou
a k duši zas dí písní zádumčivou:

— Déšť zlatých růží střásám ti v klín znova,
ó chtěj už věřit, co svět blaha chová —
co vadí ti, bys jako větve třešní
v květ rozvila se písní jara dnešní?

— Když háje zvoní v šeru zpěvem ptáků,
co vadí ti, bys, rozkoše kmit v zraku,
zas plným douškem pila z proudů žití,
kde v stříbře vln se hvězda láska třpytí?

— Vše kvete, s olši jehnědy už visí —
kdy v hlahol pěnkav se i tvůj ples vmísí?
Viz, na lukách i v lesích ruch jak vzrůstá —
pryč vrásky s čela! Líbej sladká ústa!

— Proč na tvé skráni těžká duma leží,
když pěje stráň a zlatý vzduch tak svěží?
Teď nejvíc hárá duše básníkova —
ó chtěj už věřit, co svět blaha chová!

Tak srdce praví k duši, která snila.
I cítím, že v ní divná roste síla,
že z ňader mizí mrak, snů ve náručí
jak v zlatý květ že naše láska pučí!

Píseň drozda.

V chmýr zlatých krůpějí, jež blýskly po lese,
med blahých vzpomínek mi větřík zanese
a v luzný sen je ztopí.
Kdys v chladu jeseně, já zpíval na buku,
jak včelky mihly se kol v družném souzvuku
dvou nožek sladké stopy.

Mha nad ně průsvitná již stříbrný tká lem!
Zdaž snivá pohádka to v lesku duhovém
sem k mému hnízdu slétla?
Snad píseň kouzelná to šumí po háji
a v záře prsténcích se víly koupají,
kde sobě lůžko spletla?

Slyš, kroků ztichlý tlum se ozval ve mlází —
zdaž laň to s kolouchem si k pastvě přichází
a větří, jata strachem?
Ó ne — hoch s milenkou, tak šťastni, v jeden spěch
šli spolu, za ruce, svit hrál jim na ústech
a štěstí v oku plachém.

Síť broučků třpytivých jim spěla v zápětí,
když stínem houštiny dál v tichém objetí
se brali zadumáni . . .
Jim v zracích plápol hvězd se jasnil, červený
květ vzpučel pod nohou, kde krok jich blažený
na kypré stanul stráni.

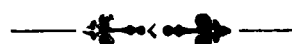
Spleen.

Dnes vpletl se ti do kadeří
ten motýl temnokřídlý?
Snad oči tvé, v nichž teď se šeří,
démona smutku shlídly?
Tak unaveně, v duši s nudou
se chýlíš ke mně tiše,
máj naději zveď peruť chudou
a štěstí — sotva dýše.
Proč neokouzlí, neopojí
tě polibky mé znova?
Rozkoše míň v jich není zdroji,
on stejně žáru chová!
Zdaž číši snů, jež sotva vzplály,
teď prasklou vrhnem v bláto?
Z těch růží zbyly nám jen žaly,
jich ostny srdce spjato?
Ó nevěř, dítě, v žití chladném
jen spleenu květ že vzrůstá —
my s písní v chorál jemu vpadnem
a k ústům přilnem ústa!
Do zlatých blaha ratolestí
svit naší lásky vzeplá —
jeť v světě pro nás přec jen štěstí
a oddechu i tepla!

Když jitro paprsků . . .

Když jitro paprsků nás zasypalo květem,
ó pojďme do polí, ať věnce sobě pletem!
Hle, zlatem pšenice, jež do dálky se ztrácí,
jde stezka útulná. Teď procitli již ptáci
a v úsměv červánků jich zpěvný pozdrav letí.
Jest plno krůpějí kol na každé již sněti
a plno šeptů — vše jest jaré tak a svěží!
Háv mlhy průsvitné, jenž na údolích leží,
již prchá v jasnou výš. Nám chrpa modrá kývá
a douška mateří, jež praví: Pojďte blíže!
Mák planý volá nás i šeřík, bříza snivá,
i alej topolů a modřín, lesů kníže!
Tam v mech si usednem, té krásy kouzlem jati,
a písni skřivanů pak budem naslouchati.
Až kolem veselá žít půjde ženců řada,
jak v našich zabuší též ňadrech duše mladá!
V jich smíchu ztajena, jak perla mořská v škebli,
též šumně zajásá si zlatými tam stébly!

V MÍZE JARA.

Do trávy zlatý paprsk sedl,
on za ruku si jaro vedl
a každé řekl ratolesti:
teď do snů již a štěstí!

Ve vrkoč jilmů zelenavý
hned poupat nasel závoj plavý,
a sotva dychl, šeptlo mlází,
že na mech perly sází.

Pak vzlétl habrů na koruny
jak boží lásky úsměv slunný
a nežli kdo se nadál, višní
se kadeř stříbrem pyšní.

Jen bujným šlehl k břehu okem
a zachvělo to nad potokem,
duhových jepic pestrou směsí
on píseň našel kdesi.

Dva žluté krčky, skryté zpola,
hle, z hnízda pěnkav k sobě volá,
cos zašumí o máji zlatém
a v doubí znikne chvatem.

Rci, drahá, jaké asi dříme
v něm kouzlo? Pojď, ať uvidíme,
zdaž tolik je v něm snů a květů,
co blaha na tvém retu!

Sloky.

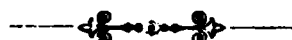
Již křídla jara rozpjala se k letu,
v mou duši píseň padla s hrstí květů,
i zpívám jako pták v tmě ratolestí:
dnes v zlaté pohádce k nám přišlo štěstí!

Hvězd motýl rozsel po stráni své duhy,
a skřivan k hodům pozval všecky druhy —
máj nesem na rtech, koho smutek tísní,
jen pojď, vše kol už jedinou jest písní!

Než křepelka se ozve sladkým hlasem,
buď poupě růží, zrno těžkým klasem,
ať skoupá kadeře své v proudech rosy
ten šumný větřík, zlaté sny jenž nosí.

V mou skráň hloh střásá vůni jemnou s výše,
co zřím, vše pučí, snivou zkazkou dýše,
než v květ se obalí ta lipka rodná,
chci píti z číše jarních zvěstí do dna!

Nechť prýští z duše mé zdroj písní nový!
Den každý o snech, o růžích mi poví,
a prchne-li, sníh v kštici zlatovlasé —
zpět májem příštím vrátí se k nám zase!

Stezka v sluji.

Spí vůně jalovců a ztichli ptáci,
kde drobná stezka do sluje se ztrácí.
Kol soumrak šerý, utajený zpola
pněm žlutých vrb a nad ním skála holá,
kde vlna žití nikdy neusedne.
Snad mihne chvatem pablesk slunce ve dne,
leč jako úkradem a znikne v spěchu.
Zde ještěrka jen zablýskne se v mechu
a pavouk tiše spřádá svoje sítě.
Já zabloudil tam dnes, a myslí dítě
vzpomínek tkám si kadeřavou přízi.
Již v úsměv jara mrtvé ticho mizí,
červenky píseň zajásala v plesu
nad stíny jilmů. Kolem poupat vřesu,
hle, v sluji mušek zlatý rej se točí.
Zřím plápol hvězd a blankyt smavých očí
a naslouchám, zdaž mezi skalinami
ten spěšný zase krok se ozve známý,
a štěstí sen mi rozpučí zas jiný.

— Jen kámen s výše padl do hlubiny!

Vějíř.

V hedbávném třepení, kde Triton zelený
zřel z vody vychýlen skrz olšin lupeny
a hladil svůj vous mokrý, dlouhý,
v Nymf kruhu čarovném, ó věru nevím sám,
co kouzla krylo se a zlatých snů mi tam,
co hvězd a sladké touhy!

Dnes ještě vzpomínám, jak tehda, z večera
jsme v šeptu veselém šli břehem jezera,
v nějž stín se vrb a buků shýbal,
jak z dálky ztlumený k nám v hudby perutích
šum písně zalétal a jásal, mlk' a ztich',
když jsem tvá ústa líbal!

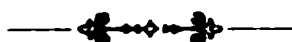
Leč měsíc závistný pak v rámci silhuett
chtěl hvězdám prozradit tvých rtíků plný květ —
tvůj vějíř skrotil jeho pýchu:
ó jak se Triton smál a my a Nymfy s ním,
kol vrby, olšiny, i písně plachý rým,
vše plno bylo smíchu.

Teď v prachu, pohozen a zbaven pozlátka
zde leží na stolku — dnů zašlých památka,
jež splynula v sen mládí pouhý — —
přec ke rtům tisknu jej! Ó věru nevím sám,
co kouzla krylo se a zlatých snů mi tam,
co hvězd a sladké touhy!

Motiv z lesa.

Jdu stínem lesa, pablesk slunce temnou
zasvitl houštinou a kráčí se mnou.
Na křídlech větru, nežli jsem se nadál,
květ zlatých písní do mé duše padal.
Hned jásal v zpěvu kosa, hned zas v spěchu
si k muškám v stříbrovlasém used' mechu.
Teď v páru vonnou smrčin dychl rázem
a jehněd ztemnělý déšť střásal na zem.
I v kadeř světlou kapradí se vpletl
a hrál si v trávě sám. Pak k olším slétl
a vlnu šumného tam zdroje zčeřil,
jenž z hloubi prýštil se. A já jsem věřil,
že nerušený klid, jenž kol se klade,
jest štěstí úsměvem mé duše mladé.
Leč sotva myšlénka ta duši třpytla,
již sítí v blankyt očí tvých se chytla.
Já k srdci tulil tě a líbal skráně,
a na nás z lesa dívaly se laně.

Zimní ekloga.

Na okna mráz květy vdech',
les i mech
jako z mlhy k nám se dívá
a mně upomínka živá
v blahých snech
zatřpytla se, z dáli kývá.

Má tak známou, sladkou líc:
za tisíc
bych jí nedal celých světů. —
Ty's mi: »V háji, hle, co květů,
kde jich víc?
Pojďme bloudit!« řekla v letu.

Jezero spí v šeru jiv. —
Z mraků, sniv
žlutý srp nás luny vítá;
dál a dál tvůj šat se kmitá,
jej on dřív
do stříbrných křídel chytá.

Jak náš lesem zvoní smích!
Slavík ztich',
který pěl a jásal v šeři —
štěstí na každém plá keři,
v středu jich
rádo se tak lásce věří!

Praská, šumí každá snět,
pučí v květ!
Větřík, jenž nám květy shýbá,
v luznou báj nás ukolíbá
a můj ret
hvězdy do tvých očí vlíbá.

Zdaž tě náhle pojal strach?
Hle, teď nach
zlatí líc tvou, která vzplála
a tvá bílá ručka malá
jako v snách
hrdlo moje obepjala.

Ztiš se, dítě — k prosbám tvým
staňme! dím.
V soumrak luny zář se snoubí —
pojď, nám kyne lesní loubí,
leč můj rým
v jeho nezradí nás hloubi.

Lásky máj mne sníti nech
na ústech!
Ze skal se k nám Eros dívá —
a mně upomínka živá
jako v snech
zatřpytla se, z dáli kývá.

Na okna mráz květy vdech',
les i mech.

Prvního března.

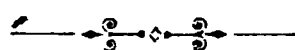
Sníh pod jezem se ještě bělá
  vrb svislých v hustém kořání,
leč nad ním stráň již puči celá
  a v modru pěji skřivani.

Chvoj plna jehnědů je zlatých,
  zdroj stříbrem kutý strhl pás,
jen mžik a z roklí ze zavátých
  vstříc rdí se kouzlo sedmikrás.

Vzduch stopen v záři, čápů řada
  k nám s plesem táhne od dálky —
již vše si jarní šalmaj skládá,
  kraj lesa zkvetly fialky.

Tam nesvadnou, kde kos teď jásá;
  zvěsť jara nesou v shluky měst,
všem dí: Jde s námi radosť, krása,
  a světa bůh dnes láska jest!

Tak, Poesie! když duch stůně
  muk, všedních strastí v závrati,
nám vždy tvá nesmrtelná vůně
  sny, jaro, štěstí navrátí!

Sloky.

Když lesy šumí chorál svatý,
pojď naslouchat, jak pod akáty
zní sladkou písní každá snět!
Tam v stínu bříz a ve tmě sosen
mech nejhebčí nás vítá zrosen
a kol jen vůně, třpyt a květ.
Co chceš mít ještě víc?
Hle, v stříbro pěn dav padl holubic!

Tak objatým — jak motýl bílý
se každé poupě ke rtům schýlí,
kde zvoní šerem drozdů smích.
Viz, paprsk slunce větvic houští
jak zlatá nit se k jívám spouští
a tvoří žhavé kruhy v nich.
Zde však již noc a šeř —
jen světluška ti sedla na kadeř.

Ať její svit, jenž luznou sítí
hvězd zahořel, nám v cestu svítí,
jež chce jen lásku, zná jen ples!
Tak srny bloudí s hnědým okem
tmou olší z jitra nad potokem,
kde zpívá kos a pučí vřes.
Co chceš mít ještě víc?
Pojď v náruč mou, má duše jde ti vstříc!

*　*
*

V tvou duši zírám jak vln do zrcadla,
kam ryzí perla svaté lásky padla —
a zrak se kalí, sotva srdce věří,
vždyť samo štěstí přišlo do mých dveří.

Teď, v ruce ruku, půjdem spolu žitím,
a že to vše, co rájem sluje, cítím:
vím, i když v hruď mráz šlehne jedovatý,
tvé lásky najdu pod sněhem květ zlatý!

KRESBY A REFLEXE

Idealy.

Přiletěly k duši jako drobné pýři,
hvězdy v tmavé kštici, písní zvonil ret,
v hlavě divným ruchem tryská to a víří,
jako v máji zašlém, v kouzlu mladých let.

Kdo jste, hosté vzácní? Kam váš rej se chýlí?
— Vesmírem všech věků hřmíme jasem, tmou,
námi lidské srdce směje se i kvílí,
s námi v číši mládí zlatí snové jdou.

— U kolébky děcka pějem dumku hravou,
v slze matky třpytne veselý náš smích,
čelo muže laurem věnčíme a slávou,
v hrob mu dychnem klid a vzpomínku, když ztich'.

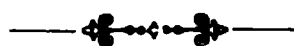
— Nade vřavu lidstva věsíme svá křídla,
co v nich per, to duh a paprsků a krás,
srdce k sobě táhnem v štěstí věčná zřídla,
než nás ruka strhla — prchnem k dáli zas.

— Ve věčném tak shonu houpáme se v zoři,
marně člověk zmámen chce nám patřit v zrak,
nové hrady zlaté před ním rej náš tvoří,
v skálu vrhnem růže, hvězdy v černý mrak.

— Voláme: Jen k výši dej se hrdým letem!
A když v touze marné dolů zdrcen pad',
skráň mu obsypáme nových tužeb květem,
v ucho šeptáme mu: Dnes ne, zítra snad!

— Ale rej ten stálý, věčná tato změna,
plná štěstí, plná sklamání a běd,
v tůni časů znikne — a čím člověk stená,
rozpučí v máj zlatý, ztaví sníh i led.

— Bude skutečností, sen co zdá se vrátký,
jarem zazvoní to v lidstva šírý kruh,
a když k hvězdám vzlétne — nevrátí se zpátky,
v náruč nekonečný sám jej strhne bůh!

Dítě.

– PAMÁTCE ILJUŠKOVĚ –

»Rci — zda mne máš za tvora tak šťastného,
že nehodna jsem jediného smutného slova
z tvojí duše?« Jul. Słowacki.

Ta hlava drobná, smavá, zlatovlasá,
jen štěstí k nám z těch modrých očí svítí,
a na skráň slunce zlatý déšť mu střásá.

Z kmentových krajek zří to mladé žití,
co pohled, krása, a když ručky vztáhne,
jak ze sněhu když v růži pučí kvítí.

A teď zas jak číš perel když si nahne,
to s malých rtíků zvoní smíchem: »Tata!«
Vše rozkvete, kam bílou ručkou sáhne.

To bylo v jeseni. — Jak výheň zlatá
však slunce hřálo, a ten hoch náš sladký
po jizbě, motýl, za paprsky chvátá.

Již hoří v krbu. — V náruč padl matky,
jež štěstím zářic usedla blíž kamen.
Co v zracích šotků! Jásá, nechce zpátky.

Pak drobný krok — již prchá z její ramen,
a na rtech tisíc polibků mi nese.
A jiné zpět. — To čílko jest jak plamen.

Tak laškujem si všichni v jednom plese.
A ten zrak modrý jiskří tak a hoří,
jak hvězdy skrze větve stromů v lese.

* *
*

»Je lidské štěstí krůpěj v žalů moři,«
čtu v staré knize, »štěstí klam je pouhý.«
A mně se zdá, že na vždy zhaslo v hoři.

»Jak zrní osud zdrtí všecky touhy,
jest život lvice.« — A kdo z lidí tuší,
jak smutná je ta noc, jak den je dlouhý!

A tak je těžko, tak je smutno v duši...
Dí žena: »Věř, on ani nezakvílí!«
A vím, jak teskně srdce v ní teď buší.

»Má čílko bledé, volá nás co chvíli —
kol hrdla ručky — jak rád se k nám tulí!«
A když jej zřím, má duše žalem šílí.

A když si tenkým hláskem, snad nám k vůli,
jak v poli skřivan tence tiká — z pláče —
již tím by puklo každé srdce z žuly.

Vždyť je tak jako postřelené ptáče —
tu bílou ručku vztahuje k nám zdola...
»Vše přijmem, všecko z rukou Rozsévače

i zla, i dobra bez reptání zhola,
jen zachraň nám jej Ty, jenž sluješ Spása!«
Leč jako vichr v skalách hlas náš volá.

* *
*

Ta hlava drobná, smavá, zlatovlasá...
zrak chrpový však se již neotvírá...
A venku noc a sníh jen lká i jásá.

Spí na květech — klid velký s čela zírá,
má v ruce křížek, kol se atlas bělá —
a Bůh ví sám, proč to tak duši svírá.

Byl štědrý večer, vím to dobře zcela —
v tu chvíli vždy se k lidem Kristus vracel,
a nám — též nám hruď nadějí se chvěla.

A stromek, jejž jsme chystali, se ztrácel
v tmě hraček, v zlatě ořechů — tak svěží —
i přišli jsme. — Nám řekli: »Dokrvácel.«

A jak to bylo pak, jen chápu stěží.
Tam žena, pláčem oči do krvava —
a zde — jak třešně květ v té rakvi leží.

Pak jako lidí změť když přijde tmavá —
již hoří svíčky — zpěvy zní — kam jedem?
Jen hlína — hrob — vždy béře Bůh, co dává...

Jsme doma. — Čtu zas ženě na rtu bledém
to hoře — zřím ty kalné, žhavé zraky — —
nám v duši mráz květ každý pokryl ledem.

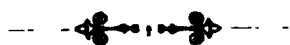
* *
*

A v dálce — na ten hrob sníh padl taky.

Medusa.

V říms proutí zlaceném, kde v tichu nad arkadou
pod soumrak večera se křídla stínů kladou,
hle, příšera! — Ó děs, ó pohled hrůzy plný!
Kol skrání svraštělých, jež zryly útrap vlny,
rej hadů syčících se místo vlasů točí!
Plá výheň chřestýše jí ze smrtících očí,
žár kletý Eumenid, jenž nikdy nezhasíná,
smích pustý Kentaura! On spáry svoje vtíná
do duše diváka jak psi v bok Akteona.
Když motýl červánků a noci pára vonná
svůj závoj stříbrný v snů kštici zaplétají,
té hlavě potvorné se vyhnou. Marně tkají
kol úsměv poklidu. Ta nespí. Mlčky zírá
v hvězd plápol, šklebíc se. Zrak její neumírá,
ten zlobný, výsměšný — on přimrazí. On mámí.
Když první vraždy hřích se zarděl nad horami,
jej v noci uzřel Kain. Když Jidáš Krista prodal,
on k němu zablýskl a v jeho duši bodal.
V něm poznal Ganelon ten roh, jenž zvučel dutě
kdys v údolí Ronceval. Bez dechu, nepohnutě
jak jícen charybdy ta ztuhlá řasa zeje
Hle, krása úžasu! Z ní propast beznaděje
k nám hledí. Prchnětež! ty zraky usmrcují! —
Což vábí tam váš hled?
Ó div! v té strašné sluji
přízraků šeredných, nad čelem, v klubku zmijí,
zřím, žluté krčky dva jak tulí se a kryjí,
v tu masku zpěněnou a hroznou, pod arkady
si hnízdo, vlaštovek, hle, staví párek mladý!

Ballada melancholická.

— Své ženě —

Čas, lačná hydra, štěstí naše chytá,
psi jeho Zloba, Neštěstí a Žal —
kde v srdci růže blaha pučí skrytá,
zdroj radosti kde zurčel a se smál,
jak vichr bouřný v středu divých skal
zaskučí náhle, zatne spáry v duši
a každý úsměv při zárodku skruší.
Vše zničí rázem, co duch sobě vysní,
měj vše, co naděj sluje, máj co tuší,
měj v prsou tisíc skřivanů a písní.

Loď, kterou mořská bouře divě zmítá
a v bezhvězdnou ji žene chmurnou dál,
kde cíl, jež neví, neví též, kde svítá,
to život — báj, v níž duhy přelud tkal.
Snad chvilku lužněji vzplá nad opál,
snad zpěvem sirén zahlaholí v uši,
leč potom dozní mrtvě v noční hluši.
Co štěstí mžik, jejž trpké hoře tísní,
co mládí, smrt když napíná svou kuši,
měj v prsou tisíc skřivanů a písní!

Ó lidstvo, které zrozeno jsi, lítá
by zmij tě uštkla muk, a ty — ty král
bys nejnižším byl z tvorů, svět jež čítá:
tvá k světlu touha, co kdo snil a ždál,

vše marnost — svět je smutný karneval,
kde maska padá, jitra svit ji zruší.
Když k srdci nových naději tep buší,
patř v hrob, kde vše, co kvetlo, hyne v plísni,
kde zhyneš ty, měj vše, co k blahu sluší,
měj v prsou tisíc skřivanů a písní.

Poslání.

Má ženo, které máj vždy zpívá v duši,
strasť, lidí zloba, vše mi bzukot muší,
když láska tvá mi plane v květů třísni:
buď žehnána! Vždy — radost ve loktuši —
měj v prsou tisíc skřivanů a písní!

Benátčanka.

— Jaroslavu Vrchlickému —

Ó dóže, moci tvé já směju se tak ráda
i tvému paláci a zlaté gondoli,
tvé bradě šedivé já Benátčanka mladá,
já tobě směju se — zdaž srdce mé si žádá
koruny ze zlata, zdaž řízy sobolí?

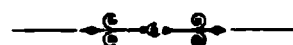
Své nech si poklady, své šperky, zlaté hávy,
i víno cyperské, jež třpytí se jak had,
i města, koráby, jež jméno tvoje slaví —
ó dóže, ty jsi jen přec stařec holohlavý
a hoch můj snědý je a hoch můj drahý mlád!

Má oko sokolí a havraní vlas dlouhý,
má páže obratné i malou gondolu —
ta nocí zářivé za sebou nechá prouhy,
když v Canal Grande my jak na peruti touhy
tisíci paprsky plujeme pospolu!

Jen jemu náleží můj tanec i mé zpěvy,
i oheň polibků a srdce vroucí tluk,
i bílý střevíček, i důlek tváře levý,
já celá jeho jsem, a noc tak málo zjeví —
a drahý Pietro jest čilý, bujný kluk.

Bez něho umírám, však jásám ve objetí
a k srdci tisknu jej a líbám v čelo, ret,
a mučím žárlivě, až sáhne k rukověti —
ó s jakým plesem zas můj smích pak vstříc mu letí,
ó s jakou rozkoší v mé lokty klesá zpět!

Ó dóže, moci tvé já směju se tak ráda
i tvému paláci a zlaté gondoli,
já hochu milému jen náležet chci mladá — —
však páter Gianetto — když hubičku jen žádá,
za drahou mantilu — odepřít možno-li?

Ad te, Domine!

Hospodine, volám k tobě
z prostřed bouří, z prostřed mraků:
bleskem šlehni ve útrobě,
k písni zapal střely zraků!
Vichru nám je třeba k zpěvu,
zlatá struna — věnec hadů,
a tu píseň, sykot hněvu —
píseň tu ti k nohám kladu.

Máme slzy, máme žaly,
ale meče jenom žádné —
meče dej nám, lehnou skály,
vrahů pýcha k zemi padne!
A když nedáš — píseň moje
v srdci věčně hřmít ti bude,
vzdechy vyschnou mraků zdroje,
trůn ti spálí slzy rudé.

Dej nám blesky, dej nám hromy,
sami den svůj vrátíme si,
oštěp vrahů vichr zlomí,
naše bouř v jich zadme lesy!
A když nedáš — naše muka
rozkruší tvá nebesa ti,
gigantů ji zvedne ruka,
obrů krokem světy zvrátí.

*

Zalehne ti chaos v světy,
hvězdy svrhá do propasti —
hymnus velký, divý, kletý
vesmírem ti bude třásti.
Na mohylu zbude dosti,
z kolosů si sklenem hroby,
věků hlod tu rakev kostí
nerozkruší, nerozdrobí!

Hospodine, volám k tobě
z prostřed bouří, z prostřed mraků:
perlu přidej k slávy zdobě,
slávu přidej ke zázraku!
Jsme jak kámen v světů moři,
kam jej vrhneš, tam se řítí,
zavrhni — a věky zboří,
vznes — a chválou zajiskří ti!

Semiramis.

Ty paní Východu, svět moci tvé se klaní,
Ind k prachu skloněný i zasmušilý Méd,
i chlubný Chaldejčík, i Řek, jenž moře plání
se plíží jako pes — tys všeho světa paní
a každý otrok tvůj a tvého stínu sled.

Tvůj trůn jest Babylon, kde tvoji líc je zříti,
od Gangu svatých vod až tam, kde proudí Nil,
tvé slávy velikost jak paprsk slunce svítí,
tvůj pokyn jediný vlá smrt i dává žití
a půda zastená, kam kůň tvůj stopu vryl.

Tys paní národů, kam země obor sahá,
ty budíš žalů stesk i úsměv kouzlíš v líc,
sto perských otrokyň zní chválou tvého blaha,
když městem na tigru ty jezdíš polonahá,
při zlatém poháru čest bohů hlásajíc.

Ty jsi též sama bůh — hle, Baalovi ti kněží
v dech vonný kadidlo a myrrhu pálí již,
před tebou ve prachu jich šedé hlavy leží,
tvé přání, každý vzdech tisíce očí střeží
a splnit pospíchá síň paláce i chýž.

Nad tebe šťastnějším kdož smělý zvát se může?
Země i ocean ti dal své poklady,
jas perel objímá tvé atlasové lůže,
při písni slavíků kde syrské kvetou růže
a věčnou láskou tvé kde šumí zahrady!

M.U.Dr. Fr. Nedomlel,
okresní lékař v Semilech.

Tvé slávě, moci tvé nic v světě nerovná se,
ty sama k nebi čníš jak sněžná čela skal!...«
Tak chválou otroků se ozval hlahol zase —
leč kněžna neslyší, zrak matný bloudí v žase — —
stín Ninův krvavý tam podle trůnu stál!

Dva hlasy.

Pějte, struny zlaté, jaro pučí v růže,
slavík něhou pláče v šeru starých jedlí —
žluté krčky v hnízdě tulí se vždy úže,
a v mou duši mladé sny si opět sedly.

— Vpadne bouře divá v sladké naše zpěvy,
zaburácí mrazem třeskutým a ledem,
ztuhne v zlatý paprsk vonná míza révy,
země bude rovem v sněhu plášti bledém.

Pějte, struny zlaté, šumný zdroj k nám volá,
skála rdí se hlohem v poupat sladké tísni,
vřesem pokryla se lada pustá, holá,
a výš v sadě hvězdném planou keře písní.

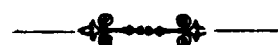
— Poušť jen kolem zbude mrtvá, nehostinná,
v rubáš mraků klesnou velké hvězdy třpytné,
a kde ples byl, jásot — temná hluš a siná
na peruti mlhy v stínech noci slítne.

Do zvonků a do strun kvete země celá,
směje se a zdobí, děcko zlatovlasé,
radost bujná tryskla v horská tvrdá čela,
a má duše tone v moři dum a v kráse.

— Zvadnou růže, k jihu odletí zas ptáci,
v drsný krákot vrány zvonky strun se změní,
na strhaném stvolu jaro dokrváci,
vichr urve naděj, touhy, luzná snění.

Pějte, struny zlaté, zevšad láska kývá,
jak v číš křišťálovou vína žár když hárá —
v duši básníkově tisíc drozdů zpívá,
hlaholte a pějte věčnou píseň jara!

— Černý motýl smutku v lidskou hruď se vkrade,
uštkne srdce mukou, sladké tužby zmrazí,
a kde slavík lásky zpíval štěstí mladé,
jen kříž vzpomínek čnít bude v středu zkázy!

Ballada ku chvále smrti.

Mne číš tvá neděsí, ó smrti, jejíž dech
z žil bere život nám a v atomy jej tříští,
buď zdráva, která klid jsi v našich bolestech!
Tys mlýn, jenž drtí vše, tys ocel na bojišti,
v tvém hyne objetí žal dnešní i žal příští,
a noc, jež s tebou jde, jej skryje odvěká.
Vždy hrob jsouc doufání, jenž chce a nečeká,
— ať jaro kvetoucí snům ratolesti mává —
všech konec nářků, slz a strastí člověka
ty, jež nám neseš mír, buď smrti zdráva!

Květ, mladost jásavá i stáří v jeden spěch
se řítí, kudy žeň tvá kráčí po strništi!
Tys věků šerý proud v svých vlekla okovech!
Tys žernov nesmírný, jímž vichr zkázy sviští,
ty slunce, pluky hvězd v svém rovnáš pohřebišti,
v tiš prázdnou, žití kde stín žádný netěká.
Jak sněť, jíž se stromu páž lidská oseká,
v žár která vrháš vše, co z klína matky vstává,
všech konec nářků, slz a strastí člověka
ty, jež nám neseš mír, buď smrti zdráva!

Spí věčné tajemství ti na zavřených rtech,
zpět nevrací se, kdo v tvém kotvil přístavišti.
Jsi sen, jejž nezbudí již radost ani vzdech,

v němž hvězda Nepaměť se z černých mraků blyští.
Tvé lůno mrtvo jest, zhas' žár tvém na ohništi,
jen zhoubou bez konce tvůj pohár přetéká —
ó bezdno, ztrnutí, v něž vše se obléká,
— nic není, co by tvá nestihla střela dravá —
všech konec nářků, slz a strastí člověka
ty, jež nám neseš mír, buď smrti zdráva!

Poslání.

Ó paní soumraku, jež hrozíš z daleka
a díš, že marnost vše, tvůj krok mne neleká!
Přijď, vykoupení všem tvá štědrá ruka dává —
všech konec nářků, slz a strastí člověka
ty, jež nám neseš mír, buď smrti zdráva!

Žena.

Květ mužů, Lancelot, ten první mezi všemi,
na jehož rameni vlál sokol perutěmi
jak achát plamenný, on, který neznal strachu,
vítěz u Caerleon, jenž slávou zářil, smělý,
k té, kterou miloval a před níž klečel v prachu,
děl, mlhy závojem když hor se štíty tměly:

»Roh zvučí Artušův po Celidonské stráni!
Já krále opustil a k tobě přišel, paní —
jsem tvým, ó Ginevro! Šíp v srdce jedovatý
mi šlehl, otočen v tvůj dlouhý vrkoč zlatý:
mně nelze prchat víc. Hle, v rozkaz tvého slova
u stop tvých volavčí má péra purpurová
a štít, jejž Medusy mi chrání hlava dračí.
Má pýcha zlomena. Kam noha moje kráčí,
v zástupech rytířů, když přílby plápolají
a hlahol bubnů zní a jásá při turnaji,
já jenom tebe zřím a tvoje volám jméno!
Proč týráš duši mou a rušíš sen můj, ženo?
Hle, řehce vraný oř a půdu nohou deptá,
a meč můj zlacený sny dávné slávy šeptá —
kde války rudá číš, jež krví vře a šumí?
Já v prach ji odhodil! Zlé v duši letí dumy,
teď mdlý a unaven ti na klín kladu čelo,
jež, zpito rozkoší, zas do snů zaletělo.
Šla tichá Enid spat, leč Modred, šakal, číhá
a vlčím pohledem náš každý kročej stíhá.

Ó prchni přede mnou! Nechť slavík pěje v šeři —
ó nevěř písni té a prahu střez svých dveří,
ó nevěř luně, jež svým třpytem zámek skrývá!
Tím šerým závojem se tisíc očí dívá,
a »zrada!« volají a hřmí kol na vše věky!
Jich nezapudí dnes tvých lící ovál měkký,
ni kouzlo tmavých řas a zraku záblesk žhavý —
sníh ňader, skrání nach jich letu nezastaví,
ni srdce tvého tluk, jež, nevěrné, v mé hrudi
roj temných předtuch jen a stíny žalů budí!
Zdaž nezříš v soumraku ta křídla děsná, bledá?
To kletby anděl nás teď s hněvu bleskem hledá,
ó rci: — Pryč z náruče, jež vině cizoloží,
jdi, duchu temnosti, jenž prach jsi v ruce boží,
na poušti kaj se, trp! Tys věrnost zlomil králi,
je hřích tvůj bez míry, i trest buď neskonalý —
žij hanby výčitkou, jíž leká se tůň pekla!« . . .

A k němu ona: »Pojď, já mám tě ráda!« řekla.

V HLUBINÁCH MRAKŮ . . .

V hlubinách mraků, se stožárem bídy
na lodi ztracených můj národ hyne.
Do jeho srdce šlehly Eumenidy,
zmij zoufalství se k ňadrům jeho vine.
Ó jeden blesk jen, Bože Hospodine!
Nechť zazáří tvůj paprsk v noci strastí
a před námi se vrah náš bude třásti.

Slyš výkřik! Z hloubi duní prosba sterá,
a ty jsi hromům svým dal nyní spáti!
Slyš výkřik — světla blesk v to doupě šera
a sláva k nám se orlem zase vrátí,
zas naděj vzejde, jitra snové zlatí!
A ty přec mlčíš, nebesa jsou němá —
a lid můj v hoři již ni slzy nemá.

Jak Prometheus na skálu jsme vbiti,
jak Kristus volá k tobě naše bída —
jak Husův žár k tvým hvězdám žal náš svítí
a — ze všad mrtvá tiš jen odpovídá!
Ta kletby zrakem každý čin náš hlídá:
což spásy ve své nenajdeme hrudi?
Což naděje svit se v nás neprobudí?

Nač volat: »Světlo!« ve vlastní-li duši
nemáme vzdoru, nových skutků zoři?
Jen jiskru jednu — ta nám světy vzruší,

jen heslo jedno — to zdi vrahů zboří!
A třeba sami na vzbouřeném moři —
ta síla vůle jako v bouři hromy
vesmírem zatřese a pouta zlomí!

Hlava.

Tiglath Pilesar, král králů, pán všech moří,
vládce Assyrie, jemuž vše se koří,
který bič je lidstva, v duši pýchou jatý
k sluhům děl, co střehli práh mu domu zlatý:

»Sedlejte mi oře, dejte rudé střely —
svrhnouti chci Boha, dobyti svět celý!
Do červánků jitro své kde perly hází,
meč můj ocelový věčné hvězdy srazí,
rozdrtí je v letu, krví zdeptá luhy —
rukou obra zahřmí na vesmíru kruhy!
Nechť má vstanou vojska!«
Stalo se, jak pravil.
Araxes ni Oxus krok mu nezastavil,
v čele stotisíců létla jeho sláva
jako metla nebes, blyskavice žhavá.
A kde stanulo kdy hrdé jeho čelo,
zachvěla se země, lidstvo zaúpělo.
Jak vlk šerý drtil, přepadal vše kraje,
pod jeho se nohou třásly Himalaje,
padl Bábel, Iran, zlatá Indů křesla,
ale vichrem dál jej divá touha nesla.
Celý svět leh' v prachu. Nezbylo nic více.
Jenom hradba před ním černá, pouští lvice,
stála: nebetyčná cimbuří i brána,
blesku písmem na ní runa vytesána.

A král četl: »Staň! já vchod jsem říše stínů!«
»Sluji Moc!« on zvolal — »kořist dej mých činů!
Moře dalo perly, země zlato rudé,
poušť má hřívu tigra — co již tobě zbude?«

S rachotem se těžká brána otevřela —
lysá, mrtvá lebka k jeho nohám sjela.
Zvedl ji král s země v podivu a v žase:
v kusy rozpadla se.

Mistr Jeronym.

— Adolfu Heydukovi —

V gotickém dómě tisíc plá světel, do šíře
dým z kadidla se zvedá v řad sloupů, v arkýře,
až zlaté svícny zakryv, níž klesl, ve chvatu
kde biskupů sněm zaseď a mistrů, prelátů.

Hle, stříbrné kol mitry, nach, moře infulí,
leč pod nimi zrak lstivý a tvář jak ze žuly,
a v každém srdci zloba, jíž nikdo nesmíří,
vztek, jako bouří divou jenž hřmí: »Smrt kacíři!«

Král Sigmund, Mistra Jana jenž zradil, mrzce zas
prodává ďáblu duši, chce nový slavit kvas,
chtíč krve v hrudi, jasným všem září příkladem,
má v ruce říšské žezlo, skráň zdobí diadem.

Hned po boku mu papež Jan Cossa Balthasar
vzpomíná římských luhů, zří signor sladký žár,
stín hájů olivových kde padá v zlato rév,
by přál si bloudit v středu svých milostnic a děv.

Však při něm kancléř Gerson, jenž světcem lidu znám,
svou hrdě týčí hlavu, má v mysli Notre-Dame,
jak jeho štít, on ducha v šeř zdvihl oblaků,
mystických ohňů plápol mu blýská ze zraku.

A Courtney z Kanterbury blíž stupňů oltáře
na kostky raděj myslí a na své ohaře,
jak rád by při měsíci, když roh zní v údolí,
hřměl honbou za sedláky se psy a sokoly!

Vlas rusý hladě Albert z Münsteru, jehož spád
mu stínil čelo zlatem a vlnou splýval v zad,
tak dumal: »Jeden žbán jen z mých sklepů, jaký ráj,
kde nad Rýnem sto vinic mně střeží Loreley!«

A Petr d'Ailly: »Trud mám v tom sněmě proklatém —
mých třicet lodí měsíc už váhá s návratem,
zdaž vezou z Indie mi, ďas ví, z té nestálé
pepř, šafrán, trpkou myrrhu a perly, korále?«

Kardinál z Aquileje, jenž ptáčníkem byl zván:
»Zdaž křepelky už táhnou?« vzdych' hořce, polekán.
»Než slunce pozdraví zas hor římsy, do zory
chci ve zdar lovu třikrát číst dnešní nešpory!«

Dál mnichů, patriarchů se vlnil pestrý dav,
ornáty pláty třpytem, alb skvěl se zlatohlav,
a tam, kde všech se tísnil tlum nejvíc, u vchodu
žalobci: Páleč, Mařík a Michal ze Brodu.

Děl Páleč: »Hus byl jiskrou, ta pryskne sama v dým,
však vichr, jenž ji v hrozný dme žár, to Jeronym.«
A druhý: »Kacíř horší on stokrát, jeho řeč
má zlato v ústech, každou jím duši chytne v léč!«

Zas Michal řek' de Causis: »Toť ďábla pravý rek,
nuž hekatomba plesná snad přijde jemu vděk!«
A všichni: »Kacíř!« hlučí, král, dvůr a celý sněm,
jen Mistr stál v jich kole pln klidu, tich a něm.

Tu Gerson zdvih' se prudce, děl slova ohnivá:
»Tak církev u svých ňader si hada vyhřívá,
ty Mistře, který mlčíš, měj ze svých hříchů žal,
a odvolej, co bludně jsi učil a co psal!

»Zříš před sebou svět širý, v tom valném prostoru
co biskupů, co mistrů a písma doktorů,
co kurfirstů a knížat — rci, nač ten planý vzdor?
Ty sám jsi, sláb, nuž čiň, jak ti svatý káže sbor!

»Od zlatých síní Říma, kde Tibru dme se tok,
až tam, kde mračný šlehá Balt norským lodím v bok,
náš hlas zní jak hlas boží. — My vztáhnem bez řeči
páž pro svatý dnes olej a zítra po meči.

»Nám Provence patří květná i Burgund, s čela chmur
kde stíny plaší paním svou písní trubadur,
Maur děsí se, když o nás jej dojde plachá zvěst —
my berly máme, chrámy i vojska, hradby měst.

»Nás mocný slyší císař i říše, a tvůj pych
a nezkrotná tvá vůle mně, Mistře, jenom v smích —
rci, v čem tvá vězí síla, kdo s tebou, jde-li čist?«
A bouří vše zas vzkřiklo: »Hle kacíř! Antikrist!«

V tom Jeronym zved' hlavu — sbor ztichl v jeden ráz.
Zrak jeho, plný lásky, spěl chrámem, kde se třás'
skrz malby oken slunce svit poslední, a kol
skráň obetkal mu bílou stem zlatých aureol.

Zřel preláty a mnichy, zřel panstva skvělý kruh,
zřel mitry, přilby, meče i krále, jako bůh
jenž na trůně stál zlatém, kol třpyt, a lesk a zář —
a úsměv plný jasu mu zkrášlil bledou tvář.

Však znova Gerson volal: »Kde moc je tvá, rci nám,
že s tělem hubíš duši, jdeš k věčným pekla tmám,
kdo při tobě, kdo s tebou, kdo vzor tvůj zářící?...«
— Děl Mistr: »Spravedliví!« — A kráčel k hranici.

Sloky.

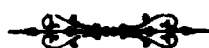
Hvězdy blýskly v mrak a tmou;
vesmír zlatým křídlem svým
sítě rozpjal nade mnou.
Jako velké, žhavé oči
paprsky v mou hruď se točí
a pak mizí opět v dým.

Myšlénky mé, plujte dál!
Nic mé nitro nezčeří —
mrtvé ticho, mrtvý žal
a ta prázdná hloubka sivá
dohaslým se zrakem dívá,
steskům vašim nevěří.

Kol nás dříme celý svět
jako hřbitov bez mříží,
v nekonečno, v před i zpět
stále šíří se a krouží —:
Co je člověk? Po čem touží,
než smrt oči zaklíží?

Lichý prach a pusté nic
hledí k nám již ode všad:
a jen bledá naše líc
patří v ocean ten šera —
dříve strast a muka sterá,
a pak zasne každý rád.

A když někdy přiletí
s květnou jaro pověstí —
šeptne o nás poupěti
sladkou písní upomínky;
pod drnem však již ni zmínky
o životě, o štěstí!

Dudák.

Naklonil hlavu šedivou
a družné stiskl dudy:
»Ba, to byl přec jen jiný čas —
teď svět i na zpěv chudý!

Kam dudák přišel, veselo
a zpěvu, tance, plesu —
teď tyto vetché dudy své
už jenom k hrobu nesu.

Kam dudák přišel, žert a smích
a k boku děvče vnadné —
ba věřte, v celém světě teď
už není také žádné!

Jen hlesnu — láska jako trám
a v sklence mok se pění —
což platno, zlatých časů těch
už dávno v světě není.

A když jsem hrál, tu rozkoši
i dědek k holce skočil:
»Hoj, posvícení jednou jen!«
a již se v kole točil.

Kdež chvíle ty! Ač tehda pán
snad víc nás ke zdi tlačil,
já hrál — a národ rozjařen
se sotva smáti stačil.

Kdež chvíle ty! ten nový věk
zapomněl starých ctností:
je chudák pes — a srdce vám
jen klam a šalbu hostí.

Ba věřte, tak dřív nebylo,
to z cizinských jen styků:
bohdejž jste víc si vážili
svých vlastních, českých zvyků!

Byl cizinec vždy podlý vrah
a vše, co jeho, kleté!
Bohdejž si jednou přece už
na předky vzpomenete!

Ti na rtech to. co ve srdci
a přímého vždy hledu:
vy v hrudi zlobu škaredou
a v ústech plno medu.

Nám zlaté předků varyto
v boj hrdou pělo píseň —
teď zlato má být pozlátkem
a svatý chorál — plíseň?

Čím hustší řady nepřátel,
tím větší síla v páži!
Teď máme o tom přemýšlet,
zdaž poslední jsme stráží?

To není dobře, věřte mi,
jáť mnoho znal a viděl:
však za lid český takový
bych se až v duši styděl.

Ač chuďas jsem a poslední
snad dudáckého stavu,
ty všecky vaše novoty
mi nepopletou hlavu.

Obraťte domů, pokud čas —
pak snad už pozdě bude,
a starý dudák pravdu vám
snad naposled již hude!«

Naklonil hlavu šedivou
a družné stiskl dudy:
»Ba, to byl přec jen jiný čas,
teď svět i na zpěv chudý!«

Ballada ku chvále jara.

— Andě —

Koh plný růží nese v dlani
a z něho pučí žert a smích,
hloh na každé již kvete stráni,
i řeka vzplála v krůpějích.
Kdo jásat chceš, než skřivan ztich',
pojď ven, už jabloň v květech hoří!
Ó barvy, zvuky, jež máj tvoří,
jste věčný zázrak veliký!
Má duše kouzla tone v moři
— zvoň jaro písní, slavíky!

Dav holubic již za svítání
spěl v pole, kde sní na mezích
tlum sedmikrás a v rose ranní
květ šípku rdí se kolem nich.
Jdou mladé dívky v zeleň lích
a jejich zpěv se v blankyt noří —
vzduch voní, řepka v zlaté zoři,
kol ples a ptáků pokřiky!
Máj letí, vše se před ním koří,
— zvoň jaro písní, slavíky!

Kos hvízdá, a kde nad kořání
podléštky zkvetly v zlatý vích,
včel plno, všude šept a zvaní:
žij, zpívej, radost není hřích!

A cítím již, máj ke mně dých',
zas láska pouta stará boří —
ven letí snové bujní oři,
trud s nimi prchnul všeliký!
Kdo dí, že máj svých květů spoří?
— Zvoň jaro písní, slavíky!

Poslání.

Ó paní, jíž můj zpěv se dvoří,
ať jaro, láska v každém hoři
ti úsměv kouzlí na rtíky!
Sem všichni, kdo jste srdcem choří,
— zvoň jaro písní, slavíky!

Kristus.

Pod vlysem žulovým, kam svit jen šerý padá
gothickým obloukem a v růži hvězd se skládá,
na starém oltáři, jenž prachem kryt a plísní,
ční Kristus na kříži. Vše duši mrakem tísní,
kam zrak se rozhlédne kol chmurnou, pustou lodí.
Nechť písní jaro zní, sem bledý žal jen chodí,
a v stínech sloupení se zdá, že v dumě sídlí.
Zde každý zvadl květ, a motýl zlatokřídlý,
jejž vichr zavál sem skrz římsy roztlučené,
pad' mrtev na oltář. Zde smrt jen chrám si klene.
Sem nezavítá smích ni slunce paprsk zlatý,
zdi vlhké zdají se být smutkem noci spjaty
a břečtan sežloutlý kde vnikl, ihned zmírá.
V ten klid a šero tmou líc bledá Krista zírá.
Z ní úsměv božský prch' — jen lidská strast v ní svítí
a zápas poslední a stešk a nuda žití.
V něm ztuhl každý rys, jenž slitování hlásal.

To bylo na večer. — V mrak západ růže střásal
a hvězdy v lazuru svým zlatým blýskly okem,
když s hledem ztrhaným a matným, chvějným krokem
do dveří svatyně muž vstoupil tváře divé.
Kles' před oltář a chtěl se modlit jako dříve.
Chtěl ruce sepnouti — krev kapala s nich hustá.
Leč slova neřekl — moc divná spjala ústa
a z hrudi prchl vzdech. Jen ku Kristu zrak bloudil
a: »Odpuštění!« lkal. A Kristus soudil — soudil,

jak před tím jeho líc je přísna, nepohnuta. —
Dál v prsou hříšníka zněl pláč a bolest krutá.
V tom dítě k oltáři šlo nevinné a svaté
a kleklo, zvedajíc své k nebi ručky spjaté:
»Tatíčku nebeský, nám odpusť naše viny!«
Jak pablesk naděje by v černé zapaď stíny,
muž náhle pocítil v své duši lítost vřelou
a v slzách topil zrak a hrudí zkamenělou
v práh nebe s dítětem šla prosba jeho čistá!

Tu úsměv přeletěl po bledé tváři Krista.

Stráž severu.

Táhnou vichry divé od severu všude,
nesou černé mraky, nesou blesky rudé.
Hučí to a stená v nich jak v tůních moře,
a kde stanou, klíčí spousta, mráz a hoře
Burácí to hrozbou, hřmí jak krupobití,
klikatý had blesků na cestu jim svítí.
Nejvyšší již sosny drtí spár jich lačný,
všude noc — i slunce zhaslo mezi mračny.
Všude jenom zhouba divou peruť šíří,
na troskách v ní štěstí černý havran hýří.

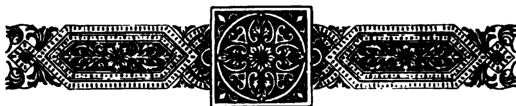
Hoj, vy divé vichry, hoj, vy mraky šeré!
Nezmatou nás vaše hněvy, hrozby steré!
Zdrťte naše hory, spalte naše krovy —
zas my zbudujeme sobě domov nový!
Nechť již v zříceninu padly dávné hrady,
tvrdší nad jich skály páže máme tady!
A nechť zpustly háje, zprahly květné luhy,
přikouzlíme do nich zlatý máj zas druhý!
A nechť všecka vyschla moci naší zřídla —
my jsme plémě obrů! my též máme křídla!
Hrdost svou my proti vašim hněvům dáme —
uzříme, či dříve odvaha se zláme!
Vrhejte své blesky — proti vaší zvůli
máme svoje právo, máme čela z žuly!
A nechť na nás štvete celé peklo kleté —
naši řeč nám z hrdla přece nevyrvete!

Vždyť ji s prvním dechem učila nás matka —
tak je divně krásná, lahodná a sladká!
zvučí jemnou něhou jako struna zlatá,
skřivan jarní písní k nebesům s ní chvátá!
A když polem žitným větřík šeptá tichý,
v něm se ozývá to její ples a smíchy.
A když potok bystrý hučí přes skaliska,
její šum jak zlato proudem se mu blýská.
A když v háji pěje dívka zlatovlasá,
trilkem slavičím jí zkazky ve klín střásá.
Ó! co řeč ta naše luzných citů budí —
do srdce nám vrostla, kdo ji vyrve z hrudi?
Chováme ji v ňadrech jako zřítelnici —
cizí úklady nás vždycky najdou bdící!
V ní k nám duše velkých předků mluví znova,
však vy dobře znáte ještě jejich slova,
Karla, Husa, Žižky hlahol velkolepý —
víte, kterak znají mluvit české cepy!...

Táhnou vichry divé s havrany a supy —
na našich však lebkách hlod váš brzy ztupí!
Nechte si řeč cizí, nedbáme my o ni —
nám ta naše rodná jiným kouzlem zvoní!
Nechte si řeč svoji — my chcem při své státi,
spíš ten celý svět se do propasti zvrátí!
Srdce dáme k srdci, páže dáme k páži —
o takovou hradbu blesk i mrak se sráží.
Neleknem se hrozby, přes ty vaše zlosti
velcí, neskloněni půjdem k budoucnosti!

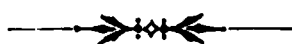

PAŘÍŽSKÉ CROQUIS

Vyhlídka v lednu.

Dvě řady platanů, jak živý svědek zmaru,
v dál, holé, bez listí se táhnou po boulevardu.
Svit jitra, na dlažbu když nasel sníh a jíní,
již římsy pozlatil, jež velký arkýř stíní.
Vše rychle oživlo. Řve kramář, na vozíku
má artičoků snop a ryby, košík fíků.
Hle, vrátný zjevil se. Jsa opřen na koštěti,
sny svoje vykládá a vynáší ven smetí.
V podstřeší odtáhla kdes ručka portieru
a z kupy kadeří dvě oči kmitly v šeru.
Leč uskočily zpět — kdos zakašlal a chvíli
pak tence slyšet smích dvou rtíků rozpustilý.
Kol hrčí povozy, tam drožkář kleje mrazy,
tlum v bluzách dělníků s ním do kavárny vchází.
Zbyl venku kramář sám. Mne víčka rozespalý
a znova zpívavě své kupcům zboží chválí.
Roj vrabců snesl se kol něho. Bosý, v křiku:
»Le Siècle! Gil Blas!« kluk běží po chodníku.
Teď padá mha a vše zas kryje povlak bílý —
výš nad něj černý sloup jen trčí od Bastilly.

SPHINX-MENEPHTA.

— Louvre —

Kam prchla tvoje báj, kde hymn tvé slávy,
ó Pharao? Škleb mrtvý na tvé líci
v tmách věků doposud snad žije snící,
leč o tvé síle nic nám nevypráví.

Tys dozněl na vždy meteor jak žhavý:
když otroky jsi stíhal prchající,
sloup rudý před nimi plál zlatou kšticí,
tys vešel tam, kde stín on vrhal tmavý.

A znikl jsi — hřměl Jehova v tůň moře,
v něm pohřbena tvá vojska, zbroj i vozy;
nad tvojí zhoubou ranní vstala zoře!

Dnes rob již nelká tvými pod kolesy,
a na tvou hruď i tvář, jež posud hrozí,
jen pavouk chudé svoje sítě věsí.

Ballada, která se zpívala v Quartier Latin.

Byl večer v únoru, padal sníh
a lampy boulevardů hasly.
Stín dívky kol mne se náhle mih',
jí ručky zimou se třásly.
V nich modré fialky, jara květ,
a řečí bázlivou chvěl se ret:
»Monsieur, ó kupte, než zvadnou!«

Já hleděl jí černých do očí,
v nich žárem hořel ráj celý,
a v hnědém vpleteny vrkoči
se blýskly Amora střely.
Leč tenká suknička, chvěl jí mráz
a hlásek ozval se jemný zas:
»Monsieur, ó kupte, než zvadnou!«

V tom vichr zavanul třeskutý...
Já ručky chopil a zlíbal,
jak k modlitbě byly sepnuty,
strach dětskou hlavičku shýbal,
když rámě jsem jí kol pasu dal
a veď' ji, šeptal a jen se smál:
»Vše vezmu, nekoupím žádnou!«

Má světnička věru nevelká,
ve čtvrtém patře, leč milá,
pod oknem vichr ať temně lká,
k nám z krbu dívá se víla,

*

tam praská to, šumí, výská v ráz
a tajný, veselý šepce hlas:
»Trhejte růže, než zvadnou!«

Na stole v číši plá zlato rév,
čaj v samovaru si hýří,
jak oči jiskří, jak proudí krev!
»Pojď na klín, láska vše smíří!«
A k sobě stuleni, v hnízdě pták,
my smějem se, jarem dýše zrak —
kdož dbal by na zimu chladnou?

Mráz luzné na okna květy vdech',
je to v nich pohádka sladká!
Zde stromky, houština, tu zas mech,
a v dáli hezoučká chatka...
— »To kostelík! při něm křížů řad!«
Ó dítě, neblouzni! Mám tě rád
tak bujnou, rozkošnou, vnadnou!

Teď půlnoc bila... Hlavičku v snách
již v tichu sklonila k hrudi. —
Den svitl, oblaka hoří v nach,
leč jiné jitro ji zbudí —
spí na vždy, v ruce fialky, květ,
a v prosbě zdá se mluviti ret:
»Monsieur, ó kupte, než zvadnou!«

Amor a Psyche od Canovy.

— Louvre —

Dvé ptáčat, které vylákal máj ve sny,
jdou, přituleni k sobě dechem štěstí,
nad nimi šumí stromů ratolesti,
květ rozpučí, kde krok jich stane plesný.

Leč háj i luh přec zdá se jim být těsný,
ač všecky růže v kadeř chtěl jim vplésti,
jim tichý větřík luzné šeptá zvěsti,
pod stopy jejich střásá písně vesny.

Co kolem zvonků, vůně, šeptu, rosy!
Tam pták se mih', zde včelka mízu ssaje,
pel zlatý poupat na svých křídlech nosí.

Teď motýl vzlét' — jej chytla ručka malá,
jim šťastným zdál se býti poslem ráje,
kde rděl se hloh, zdroj jásal, kvetla skála.

Mi-Carême.

V shluk mirlitonů, rolniček a zpěvu,
v smích pierrotů, v jásot debardeurů,
v křik šašků, kolombin, proč bez úsměvu
tvůj obličej se ke mně chýlí v šeru?

Kol vřava bezuzdná, zvuk prasklých čiší,
kouř, zápach absinthu a punše, vína,
leč ty — zdaž sluch tvůj hlahol onen slyší?
co šeptá bledý ret, co dí tvář siná?

Jdi — tanči, pěj! Pij také rozkoš do dna!
Dnes kypí, vře a valí se a hýká!
Vše utone v ní, žal i lítost hlodná,
stesk prchá v ní a upomínka zniká.

A ty — tak mrazně patříš, z nevesela...
Hle, víří kankán, větrem letí šaty,
vše jeden ples a rej! Pryč vrásky s čela —
pryč ode rtů ten malý křížek zlatý!

Ah — v oku slza perlí se ti, padá...
Již odpusť, slovo mé ať neraní tě —
leč co ti dnes? Dřív jásalas tak ráda —!
— »Dnes týden — pochovali moje dítě.«

Watteau.

— Louvre —

Srp luny kývl v postříbřená lada,
šum zadul větru spěchem do rákosí,
na stromech plno šelestu a rosy,
žloutnoucí listí zvolna k zemi padá.

Kol po strništi rozběhlá jdou stáda,
je hlídá pes a pastýřský hoch bosý;
blíž řeky z kupek sena blýskly kosy,
sekáči k ohni krčí shýblá záda.

Z nich jeden zdá se cosi vyprávěti,
zrak v jeho ústa zdiven upřel druhý,
kus roští zas tam v oheň klade třetí.

Leč nad všemi, jak z vln když oř se vzpíná,
oděna v cetek fantastické stuhy,
tvář přihlouplá se šklebí harlekina.

Asyl v parku Monceaux.

Mám staré kmeny rád, z nich kůrou rozpraskanou
jak z jeskyň pryskyřic když zlaté slzy kanou,
a velké kapradí, jež v kořeny se vplítá
vždy mechem obrostlé, jak hradba obrovitá
když krok můj zastaví a duši budí v žasu.
Ó jak se nořím rád v tu šeř, v ten chaos hlasů!
Mně zdá se, věčnost kol že letí, v tenkém sítí
kde voní fialky, proud lian kde se řítí,
a svlačce obrovské, jichž kalich duby svírá,
se zdají pohár být, zkad bezdno věků zírá.
Ten klid, v němž nehne se ni květ, ni lístek trávy,
v hruď zvolna vpíjí se, a slunce paprsk žhavý
když větve vrásčité a těžké zlíbat chvátá,
vše rázem oslní, snět každá zdá se zlatá.
Pták někdy usedne v stín platanů a buků
a pak vše zajásá, vše v jednom tone zvuku,
jak v chorál pralesa hlas flétny když se mísí.
Tu každý keř se hne, změť korun, mrtvých kdysi,
zas rozhoupá se v zvon, jenž hučí, před očima
se zdá ti, celý hvozd že vstal a řve a hřímá.
V tom velkém bludišti, kde profil dívčí tváře
v slaměném kloboučku jest Najadou, kde záře
v noc padá haluzí v tom prvním, čistém tknutí,
cos v prsou velkého ret k modlitbě tvůj nutí.
V tmě jilmů netušíš, bříz v říze stříbrem tkané,
sled každé krůpěje stem tyrkysů kde plane,

ty štíhlé modříny, luk pásy, zeleň svěží
že pouze ostrov jest, kol něhož město leží,
val domů, arkýřů, ruch ulic, život všední.
Ty tich a zamyšlen jen vzlétáš dum svých ke dni,
sníš, že jsi v poušti sám, kde nocí, v moři tónů
hřmít z dálky slyšíš teď řev temný lvů a slonů.

V BOUDOIRU ANTIK.

— Louvre —

Tam, kde nám kyne nahý mramor řecký,
kde volá Pan, sní v dumách Aphrodite,
kde Hercul zdvihá rámě obrovité
a s Olympu kam slétly krásy všecky —

Jsem často viděl jemný profil dětský,
dvě oči, v líc jež Dryad byly vryté,
a ručku, jejíž malé prsty hbité
na papír nesly div ten umělecký.

Klobouček rusé kadeře jí svíral,
plaid útlé tílko obepínal řásný,
zpod něho bílý střevíček ven zíral.

A mně se zdálo, chrám ten bohů tichý
že náhle roztál v hovor polohlasný,
a pod kloboučkem zrak se usmál Psychy!

Noční aquarella.

Míč zlatý z guttaperče
je měsíc, v dlouhé terče
pěn který tisíc střel
vrh' v šíř i v dél.

St. Cloud již tmí se v mraku,
zní plavců zpěv a zraku
stín parku, do vln skryt,
vil zámkem zdá se být.

Jsme na palubě, sníme,
že na dně kráska dříme,
Fort d'Ivry, obr, sám
již střeží tam.

Nad Grenelle vyšly hvězdy —
spí město, hlučné vezdy,
mhou lampy začadlé
vln plují v zrcadle.

Dvě věže zdvihl z šera
stín velký Trocadera,
a orloj, starý brach,
kdes hučel v tmách.

Jak řady korridorů
ční mosty v němém vzdoru,
v šeř zahrad, k parníku
slyš! lká zpěv slavíků.

Nad obelisk, mhou spjatý,
hvězd krouží kolovraty,
v šum fontan, který ztich',
  náš padl smích.

Sní Louvre. Pod arkýři
kol vlaštovek tlum víři,
kýs chodec nábřežím
se mih' a znikl v dým.

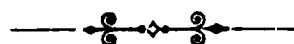
Pont Neuf, jejž oko zhlídlo,
zved' nad nás černé křídlo,
člun každý v šerý stín
  kles' do hlubin.

Nám zdá se, ve objetí
že giganta loď letí,
hle, ruce vstříc už k nám
pne z dálky Notre-Dame

Ó staňme! Světla dětmi
zas vyjdem z mlh a ze tmy,
kde hřmí v jas boulevardu
  třesk pohárů.

Tam řadou lip se tmící
jde študent, radost v líci,
máj vzduchem rozsetý
s rtů líbá grisetty.

Však ticho — pst — jen s výše
pruh stříbra padá tiše,
již nehne se ni stvol —
  jde sergeant kol.

Teniers.

— Louvre —

Žár červencový shýbá klasy žita,
nic nehne se, vše unavením klesá,
stín zpráhl vedrem, a jen blíže lesa
nás chladem vlídně stará krčma vítá.

Stoletá nad ní lípa větve splítá,
kmen její praská, čeřen střechy nesa,
však pod ním vstříc nám plný žbánek plesá,
jejž staví na stůl krčmáře neť hbitá.

Společnost pestra: zbrojnoš, jenž spí v trávě,
toulavý zpěvák, s kterým mnich se hádá,
žid s mezkem, který hýká usedavě.

Z vikýře kočka dívá se k nim ráda,
psu závidí, jenž pod trnož leh' právě,
a na vše listím zlato slunce padá.

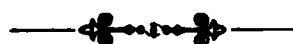
Ve Squaru Monge.

Z papíru čapku na hlavě, kde rusý
vlas jako zlato krouzlí se a splétá,
jak dupe, křičí, jaké dělá kusy,
jak najednou by zbořit chtěl půl světa.

— Dnes ještě z něho jenerál být musí!
Rtík špulí, v očích šotků celá četa,
a matka — v prsou jedva smích že dusí,
a v srdci tisíc sladkých snů jí zkvétá.

Ah! zří jej — hrdý, na bělostném oři
k vítězství vede pluky tisíceré —!
A matčin zrak vzplál červánkovou zoří.

Však náhle stín proč v duši se jí sklání?
— Trup krvavý a havrany kdes v šeré
a v mrtvé zřela, v zasněžené pláni...

Před divadlem.

Shon jaký to a vřava v každém směru —
Nah, pravda, Sardou má dnes premièru.
Kluk, dělník v bluze, dámy, vše se tlačí,
před kasou zábradlí že sotva stačí.
Zde křičí baba, lokaj k ní cos káže. —
Dvě cocotky sem hledí z equipáže,
k nimž Petit-Crevê — binokl má v oku —
v spěch dal se, v každém shlížeje se kroku.
V ten šum zří portýr, klidný je v té době,
— a časem kluky za uši rve obě.

Křepčící Faun.

– Jardin du Luxembourg –

Skryt v šeři stromu, jenž ti květy střásá,
při ústech syringu, jež plesá, kvílí,
rád vidím tě, když tančíš blahem zpilý,
má duše v tobě výská si a jásá.

V tvém nadšení vše láska je a krása,
vzlet, rosa, vůně, kouzlo jara, síly —
svůj Najada krok za tvou stopou chýlí,
skráň tobě líbá Nymfa zlatovlasá.

Leč, na čele svém zlaté hrozny révy,
ty nedbáš jejich lichocení lživých:
sám raduješ se, smíchem zní tvé zpěvy.

Tak já, číš v ruce perlícího vína,
svých zapomínám písní zádumčivých,
ples racka spárem v duši se mi vtíná!

Kytkářka.

Bliž Montmartru, kde v krov se arkýř ztrácí,
vždy sedí u okna, den celý v práci.
Ať chmuří se, ať nebe hoří zlatem,
květ ke květu, list k lístku skládá chvatem.
Vyhlídka smutná. Římsa, komín, stříšky,
Pantheon v dálce mhou sem hledí s výšky.
Po věžích křičí kavky. Z ulic v tichu
hluk vzdálený sem zní jak chorál mnichů.
Však v okně tam již mladý soused čeká,
až zvedne zrak, a v pozdrav čapku smeká.
Jak těší se, vždyť neděle už zítra!
On přijde, v ruce fialky, hned z jitra.
S ním, v bílém čepečku a s parasolem,
zas do Sceaux půjde po mezích a polem.
Jak chutné tam vždy mléko, v stínu stromů
jak hezky tančí se! — A večer domů...
Snad zdá se jí, že hvězdy v pouť jim svítí,
svou hlavu kloníc, přestala teď šíti.
Pak vzavši jehlu, v skutečnost se vrací —
bliž Montmartru, kde v krov se arkýř ztrácí.

Van Ostade.

— Louvre —

V zamrzlém sněhu u řeky spí chatka,
krov, štít a stěny jako jedna vráska,
v šindelích vítr šelestí a praská,
sad, luh i pláň kol stříbří jinovatka.

Zář v oknech, do půl přivřena jsou vrátka,
tam jistě radost vešla dnes a láska —
při krbu stará povídá se zkazka,
čas letí, večer jedna chvíle krátká!

Leč vítr znovu mrazným zavál dechem,
na stezku k dáli sypal vločky sněhu,
zkad pozdní chodec navracel se spěchem.

Nad řekou v sítí čejky nářek plakal,
mlh závoj táhl po mlčícím břehu,
za sebou do snů moji duši lákal.

Pod sochou Voltairovou od Houdona.

Hle, maska století! — Smích jízlivý a chladný
jí zkřivil ret v půl k žertu a v půl k zlobě,
— a zkameněl. Jím přízrak mdloby žádný
se nepřehnal — dřív ztuhl. A teď v hrobě,
v klín zavřen žuly, hrdý, ještě stáčí
do prsou našich hrot své mrazné pýchy,
slabostem našim směje se i pláči...

Co byl mu svět, tak prázdný a tak lichý!
Vždy bez lítosti škrabošku mu strhl,
dým rozbil illusí, snů zerval zlato,
květ rozšlapal. — Když v propasť světlo vrhl,
noc ozářil, jen řekl: Hle, jsi bláto!
Sám nejhloub do studny vnik' lidské hrudi,
by neřesť vyvážil, jež v ní se skryla.
On ptal se popelnic: Kdy zář se zbudí?
a červa tázal se: Kdy vzkypí síla?
Kdy člověk, bídný prach, svou hlavu zvedne
a k hvězdám promluví: Kam vaše dráha?
kde věků cíl, kde osa chvíle jedné?
Proč marna práce, vzdor, proč mrak jen sahá
kol člověka, jenž v tmách? — Leč k odpovědi
zvuk vlastních zbyl mu slov. Nach rudý králů
pak zřel i zločin, který na něm sedí.
Zřel vojska a zřel lid, jenž kvílí v žalu,
pověry bahnem brodě se a laje.
Zřel přepych nevěstky, hůl žebrákovu,
a z duší všech rval dávné sny a báje,
rval žezla, koruny i kříže rovů!
Jak hračku lámal v gigantově ruce
spukřelé formy, hesla zašlých věků,

jich tužby, zápasy. — Když v divé muce
svých bludů mřely — mluvil o člověku.
On k síle vlastní ukázal a v sebe
a hněvu boha strhl s jeho nebe.
I volal: Lidstvo, pokání čiň lásky,
buď soucitem, buď světlem! Strhni masky!

Leč volal marně. — Temno, hlucho všade
a mrtvý klid. To širé lidstva moře
se nehnulo — stín jeho sám se krade
po břehu pustém, v srdci žal a hoře.
Vždy ještě doufal, čekal, ještě toužil.
Pak volal zas a hřměl a bil v ty vlny,
by zčeřily se, jako ostříž kroužil
nad jícnem nehnutým — leč hrůzyplný
ten znáti nedal života ni ruchu.
Jen pouta hloub se v jeho svaly ryla —
jen divý smích se v mrtvém ozval vzduchu!
A smích ten drsný — zoře lidstva bílá!
Byl mečem, který protkl mraky rázem
a skolil hydru lži a robství zmiji.
Byl paprskem, jenž od hvězd sletl na zem
a vzpučel do růží a do lilijí.
Smích ostrý, přišerný, smích ledný, děsný:
on mrazil srdce podlá, bodal v duši
jak štír — leč v pravdu májem dechl vesny,
dal pláči naději, jež pouta kruší. —

A umřel. — Tvář svou zanechal však světu.

— I přišel tyran od půlnoci v letu,
jenž vojska tisíci a zbrojí vládl

a otroky: jej uzřel — před ním padl.*)
A přišel chuďas, v psotě zmírající —
ten myšlénku zřel v drsné jeho líci,
dal čin: — a lidstvu v hrozné jeho muce
hle, k nebi šlehá již dým revoluce!

*) Cara Mikuláše Voltaire Houdonův, chladně a jízlivě se usmívající, tak rozlítil, že onemocněl.

Salon carré.

— Louvre —

Van Dyck nám kouzla štětce zlatem kreslí,
vzduch naplněn je vůní rylce Giotta,
nechť venku sníh a vánice a slota,
vždy májem Sanzio k nám dýchá z jeslí.

Allegri, k ráji andělé jejž nesli,
zář modrých nebes vesnil do života,
k nim Rubens přimaloval pierrota,
Murillo skryl se za hvězdnými křesly.

Všem Veronese zpívá píseň jara,
šum, vřava, křik a ples mu echem volá,
kol ze všech zraků nesmrtelnost hárá.

Ó staří mistři! Jak mi žel vás bývá,
když hudlařů dav mělký zří k vám z dola,
vtip o vás brousí, hašteří se, zívá!

Starý přístav.

Ten obraz vidím často: dlouhé lodi
při břehu Seinu tmavým stínem brodí,
tam oblouk mostu, a zde skrze stromy
v proud sklánějí se černé, staré domy.

Jde řeka líně — staffáž, rybář lysý,
svou ke dnu vrhá síť, jež s tyčky visí,
pak na mžik dýmku cpe si, v práci sečká,
a na přídi se vrabců sváří smečka.

Po schodech zvrácených a přes zábradlí
žen chudých leží prádlo jak sníh padlý,
kol škeble, kusy dřev, spleť ráhen hustá
a puklou dlažbou mech a tráva vzrůstá.

Nic víc. — Ruch města, ulic křik a svádu
zde neslyšels, ty zůstaly kdes v zadu,
zde klid, vše pusto, mrtvo pro okolí —
jak živý pastel mistra flamské školy.

Leč i ten kout měl kouzlo, měl svou krásu:
jel v neděli kol parník, na něm v jasu
zněl zpěv, a slunce v mrak, zřel dívčích dolů
roj hlaviček, les rudých parasolů.

Píseň z okna.

Svit jitra pablesk první smavý
když květům sypal do skráně,
rád slýchal jsem vždy od vis à vis
romanci starou z Bretagne.

Tu pěla dívka měkkým hlasem,
dojista dívka dvacet jar,
zpod bílých záslon zřel jsem časem
vlas rusý, zraků snivých žár.

Tak divný kontrast — zde to mládí,
sen lásky než je pozdraví,
a zpěv, jejž kdys, spleť pustiv hadí,
pěl krásce jongleur toulavý.

V něm žhavě sladká touha zvoní,
pláč lesů, vzdechy bystřin s hor,
jak řek' by: »Zrak můj slzy roní,
je krutý, markýzko, váš vzdor!«

A mně se zdálo, v modré dáli,
že, bludný jongleur, v duši svár,
dlím u krásky, jíž zpěv můj chválí,
a v šeř že tmí se boudoir.

A vášní vzňat a nedočkavý
chci spět k ní z chmurné ústraně
— rád slýchal jsem vždy od vis à vis
romanci starou z Bretagne.

Domů.

Přec jen se mi po vás stýská, přec k vám toužím zpátky
jak člun vichrem pochovaný v moři bez památky.

Rozkoši zde číši zlatou jiskří vše a šumí,
ke mně však se vracejí zas dávné sny a dumy.

Je mi tu jak ptáčeti, když bouř mu hnízdo smetla,
u vás jen to pravé štěstí, radosť, naděj světlá!

Ať tu v nádheře a v lesku žití proud se ztrácí,
táhne mne to k vašim krbům, volá k vaší práci.

Již tu všude plno růží — ale viďte, skrytá
že též u nás pučí naděj, viďte, že už svítá!

Zní to časem od vás ke mně jako písní z lesa,
vzduch pln vůně jest a květů, až mi duše plesá.

Plno poupat, vzruchu, záře, plno všude mízy —
divně mi to k srdci sahá v domovině cizí.

Povězte mi, přišla chvíle činů již a jara?
Jak šum křídel, jak dech máje kypí vše a hárá!

Duní to sem někdy od vás jako bouře z dálky,
hřmí to jako třeskot mečů, jako rachot války.

Přec jen se mi po vás stýská, jak v čas uplynulý
zřel bych vám rád v mužné oko, stiskl ruku z žuly.

Viděl bych rád ony jiskry, jež nám pouta kruší —
teskno je mi v cizím kraji, smutno v mladé duši.

K vašim slzám, k vašim trudům, jako v náruč matky,
přec jen se mi po vás stýská, přec k vám toužím
zpátky!

OBSAH.